

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Verksamhetsberättelse och bokslut 2007

Innehåll

Sammanfattande analys av nämndens verksamhet och ekonomiska utfall	2
Sammanfattande analys	2
Nämndens arbete under året	4
Staden ska vara en attraktiv plats för boende, företag och besök	5
Ekonomiskt bistånd	5
Arbetsmarknadsåtgärder	6
Feriearbeten för ungdomar	6
Sommarkoloniverksamhet	7
Kultur- och föreningsverksamhet	7
Stadsmiljöverksamhet	7
Flyktingmottagande	8
Valfriheten ska öka	8
Aktivitetsplaner	8
Avknoppning	8
Skola för kunskap	9
Förskoleverksamhet	9
Skola och skolbarnsomsorg	10
Högre kvalitet i omsorgen	12
Äldreomsorg	12
Individ-och familjeomsorg	14
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	17
En trygg och snygg stad	17
Ren, snygg och trygg utemiljö	17
Miljöfrågor	18
Medarbetarna	18
Övrigt	19
Ekonomisk hushållning och sänkt skatt	20
Utfall jämfört med budget	20
Resultatenheter	22
Budgetjusteringar	22
Investeringar	22
Tertialrapporter och bokslut	23
Faktisk kostnads- och intäktsutveckling	24
Bokslut per verksamhetsområde	25
Övrigt	30
Bilageförteckning	32

Sammanfattande analys av nämndens verksamhet och ekonomiska utfall

Sammanfattande analys

Bokslutet för stadsdelen visar ett resultat med ett underskott om 3,4 Mkr. För försörjningsstöd redovisas ett underskott om 7,9 Mkr och för övriga anslag ett överskott om 4,5 Mkr.

Ekonomiskt bistånd

Alla personer, som har vänt sig till stadsdelen för ekonomiskt bistånd och som stått till arbetsmarknadens förfogande, har fått en tid för gruppinformation vid förvaltningens arbetsmarknadsenhet JobbAktiv inom 5 dagar. Alla arbetssökande har därefter deltagit i JobbAktivs verksamhet, där en individuell handlingsplan har upprättats tillsammans med arbetsförmedlingen. Antalet bidragshushåll har minskat i antal med 97 hushåll jämfört med 2006 vilket motsvarar en minskning med 7,6 %. Mot slutet av 2008 ligger månadsförbrukningen för försörjningsstöd i nivå med budget.

Stadsdelen har tagit emot 388 flyktingar under januari-november. 34 % av andelen vuxna nyanlända flyktingar har efter avslutad introduktion varit självförsörjande.

Förskoleverksamhet

Förskolornas arbete på samtliga 23 enheter har fortskridit i enlighet med kommunfullmäktiges mål. Stadsdelens mål att barngruppernas storlek i genomsnitt inte ska vara större än 14 barn per grupp för åldersgruppen 1-3 år och 18 barn för åldersgruppen 3-5 år är uppnått.

Uppdraget att inom tre månader efter inkommen ansökan erbjuda och garantera plats, för sökande till förskoleverksamhet, har uppfyllts under året genom utbyggnad av ytterligare fyra avdelningar. Andelen förskollärare är 44,5 %, vilket är en ökning med 1,3 % jämfört med föregående år.

Äldreomsorg

Andel äldre som valt privata utförare har ökat successivt under åren. Under 2007 var antalet uppe i cirka sjuttio personer. Den enskildes val utgår oftast från möjligheten att få ett vårdbiträde som talar det egna språket och som man själv valt. Äldreboendena arbetar aktivt för att försöka göra dagarna så innehållsrika som möjligt utifrån de boendes intresse och möjlighet. Förutom de mer vardagliga aktiviteterna förekommer också olika inslag av underhållning. Där bidrar pensionärsorganisationerna i stadsdelen på ett utomordentligt sätt med verksamheten "Guldanten".

Individ- och familjeomsorg

Genom att bedriva bra boendestödande insatser för psykiskt funktionshindrade och missbrukare och ett bra rehabiliteringsarbete för missbrukare har arbetet att motverka hemlöshet varit framgångsrikt. Under 2007 har antalet pågående utredningar på grupperna för barn- och ungdomsutredningar ökat mycket kraftigt, i synnerhet på gruppen för barnutredningar. 2007-12-31 pågick 306 utredningar i barn- och ungdomsärenden, vilket motsvarar en ökning på nära 100 %. Den kraftiga ärendeökningen har bl.a. inneburit att det varit svårt att hålla den lagstadgade utredningstiden på maximalt fyra månader. Ett kvinnofrids nätverk har organiserats inom avdelningarna för individ och familjeomsorg och arbete, bistånd och teknik för att förbättra bemötandet och insatserna för kvinnor som söker hjälp för att de utsätts eller riskerar att utsättas för våld.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Brukarnas aktiva val har skett på olika nivåer. Dels i samband med val av form för insatsen, kommunal eller privat, och dels i dagliga aktiva val inom den omsorgsverksamhet som bedrivs. Biståndsbedömarna har aktivt informerat brukarna om de alternativ som finns att välja mellan och har därefter tillgodosett deras val av stödform. Utförarenheterna har i det vardagliga arbetet skapat rutiner för att brukaren själv ska kunna välja hur det egna behovet ska tillgodoses.

Ekonomiskt utfall

Stadsdelsnämndens verksamhet inom anslag 1 redovisade ett överskott om 3,4 Mkr netto. Efter ombudgetering av projektmedel och när resultatenheterna fört med sig sina resultat till 2008 blir resultatet ett överskott om 4,5 mkr. För anslag 2 redovisas ett underskott om 7,9 Mkr och för stadsdelen totalt ett underskott om 3,4 Mkr efter resultatöverföring och ombudgetering. Nettoavvikelsen för stadsdelen som helhet blev därmed - 0,3 %. Att kostnaderna för anslag 1 kunnat rymmas inom budgeterade medel beror mycket på den planering och de omfördelningar som gjordes vid utarbetandet av verksamhetsprogrammet för 2007.

Inom anslag 1 återfinns det största underskottet inom individ- och familjeomsorgen och avser där vård av barn och unga samt missbruksvården. Inför 2008 ligger kostnaderna ca 8 Mkr för högt vilket är mycket bekymmersamt.

När nämnden beslutade om budgeten för 2007 gjordes omfördelningar om sammanlagt 29 mkr till förmån för flyktingmottagandet, äldreomsorgen och omsorgen om funktionsnedsatta. På så sätt kunde budgetunderskott undvikas under 2007.

Den genomsnittliga kostnaden per flykting överstiger den schablon stadsdelen erhåller från kommunfullmäktige med drygt 50 %. Inför 2007 gjordes en omfördelning nödvändig och en buffert avsattes på 9 Mkr för flyktingverksamheten. Extramedel om 7,1 Mkr fördelades under hösten. Dessa två åtgärder resulterade i ett överskott om 5,7 Mkr. Inför 2008 har ingen omfördelning gjorts utan budgeten förutsätter att fler flyktingar får arbete före introduktionstidens utgång.

Försörjningsstöds kostnaderna blev 8,8 Mkr högre än budget. Kostnaderna ligger dock 12,4 Mkr lägre jämfört med föregående år. En faktor som har påverkat kostnaderna negativt är det mycket stora flyktingmottagandet under 2006, som innebar att 63 % övergick från introduktionsersättning till försörjningsstöd under året.

Nämndens arbete under året

SDN Spånga-Tensta 2007

Nämnden har bestått av:

Ordinarie ledamöter

Ann-Katrin Åslund, ordförande (fp)
Abdo Goriya, vice ordförande (s)
Ole-Jörgen Persson (m)
Awad Hersi (mp)
Bengt Porseby (fp)
Ornina Younan (s)
Björn Begner (m)
Eva Andersson (s)
Jonas Ljungstedt (v)
Christer Grunder (m)
Rune Olofsson (s)
Markku Sirviö (m)
Inger Akalla (m)

Ersättare

Anna Jonazon (s)
Eva Andersson-Ney (s)
Madeleine Jacobsson (m)
Alma Adan (m)
Gabriel Dison (kd)
Karin Arovelius (m)
Azad Hassan (s)
Lennart Johansson (mp)
Rashad Rached Abdel Al (v)
Mahin Kindberg (fp)
Dennis Wedin (m)
Ingvar Eriksson (s)
Ronny Nordgren (m)

Under 2007 har nämnden haft 12 sammanträden varav 11 var öppna. Viktiga ärenden som behandlats i nämnden under året var följande:

- verksamhetsberättelse och bokslut för 2007, ansökningar om bidrag från föreningar, svar på medborgarförslag och remisser.
- ny policy i Stockholm stad för upphandling, konkurrens och valfrihet.
- ny organisation för förvaltningen på grund av att vissa av stadsdelsnämndens verksamheter överförts till gatunämnden och utbildningsnämnden.
- införandet av valfrihetsmodell för vård - och omsorgsboende inom äldreomsorgen.

Sociala delegationen 2007

Sociala delegationen är utsedd av stadsdelsnämnden att besluta i enskilda ärenden. Delegationen har bestått av sju ordinarie ledamöter och fyra ersättare. Under året har delegationen haft tjugosex sammanträden.

Ordinarie ledamöter

Bengt Porseby (fp) ordförande
Eva Andersson-Ney (s) vice ordförande
Christer Grunder (m)
Awad Hersi (mp)
Ole-Jörgen Persson (m)
Markku Sirviö (m)
Rune Olofsson (s)

Ersättare

Inger Akalla (m)
Mahin Kindberg (fp)
Abdo Goriya (s)
Rashad Rached Abdel Al (v)

Staden ska vara en attraktiv plats för boende, företag och besök

Ekonomiskt bistånd

Alla personer, som har vänt sig till stadsdelen för ekonomiskt bistånd och som stått till arbetsmarknadens förfogande, har fått en tid för gruppinformation vid förvaltningens arbetsmarknadsenhet JobbAktiv inom 5 dagar. Vid denna information har även handläggare från arbetsförmedlingen varit med samt studie- och yrkesvägledare. Alla arbetssökande har därefter deltagit i JobbAktivs verksamhet, där en individuell handlingsplan har upprättats tillsammans med arbetsförmedlingen innehållande CV-skrivningar, jobsökaktivitet, praktikplats, deltagande i olika gruppverksamheter m.m.

Personer som av andra skäl söker försörjningsstöd utreds vidare för att så snart som möjligt få en planering tillsammans med socialsekreterare.

Inom enheten för ekonomiskt bistånd finns en arbetsgrupp, REHAB-gruppen, som enbart arbetar med personer som står långt från arbetsmarknaden. Inom denna grupp har arbetsmetoder utvecklats i nära samarbete med läkare inom primärvården och öppna psykiatrvården. Detta tillsammans med ett välutvecklat samarbete med vårdcentralerna har skapat större möjligheter till rehabiliteringsarbete och bedömningar av personers arbetsförmåga.

En lokal överenskommelse har träffats för samverkan mellan försäkringskassa, socialtjänst, arbetsförmedling och landsting. En lokal överenskommelse finns också mellan arbetsförmedling och socialtjänsten för nyanlända flyktingar. Detta utgör grunden för en välfungerande samverkansgrupp där enskilda ärenden diskuteras så att inga ärenden "blir liggandes" mellan myndigheterna.

En vidareutveckling av samverkan med privat arbetsförmedling har inte påbörjats under 2007 då verksamhetsområdet Arbete och Bistånd fortsatt utveckla en ny organisation och med de befintliga resurserna.

Samarbetet med utbildningsnämndens Rekryteringsprogram har fungerat väl både för nyanlända flyktingar samt för bidragstagare med utomnordisk bakgrund.

Bidragstiden ligger fortsatt på samma nivå som under 2006 trots att insatser i form av arbetsmarknadsåtgärder och rehabiliteringsinsatser intensifierats. Ytterligare samarbete med andra myndigheter behövs då många försörjningsstödstagare har stora svårigheter att komma i åtnjutande av befintliga resurser inom landsting och arbetsförmedling.

Bidragshushåll

Antalet bidragshushåll har minskat i antal med 97 hushåll jämfört med 2006 vilket motsvarar en minskning med 7,6 %.

39 % av antalet vuxna bidragstagare är arbetssökande. Detta är en ökning jämfört med 2006 som beror på en "omkodning" av försörjningshinder från SFI studerande till arbetssökande.

Trots fortsatt god konjunktur har många bidragstagare inom stadsdelen svårigheter att få arbete. Låg utbildningsnivå samt bristande kunskaper i svenska samt fysiska och medicinska hinder är en bidragande orsak.

Arbetsmarknadsåtgärder

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har under många år utvecklat samarbete mellan privata företag, kommunala bolag och statliga verksamheter för att öka sysselsättningen. År 1999 startades Lunda Nova Näringslivscenter där Stockholm-Lunda Företagsgrupp, arbetsförmedlingen och stadsdelens näringslivsenhet tillsammans bedrev verksamhet. Sedan 2003 har även enheten för arbete och bistånd (Jobbaktiv) funnits med på centret.

Under verksamhetsåret har 1765 personer deltagit i jobbaktivs verksamhet varav 1219 personer avslutades. Av dessa har 328 personer gått till någon form av egen försörjning, vilket är 27 % av de avslutade personerna. 778 personer anmälades till Jobbaktiv men påbörjade inte aktiviteten.

Ett unikt samarbete med Svenska Bostäder genomfördes under året med syfte att nya företag skulle startas av personer från gruppen försörjningsstödstagare boende i stadsdelen. Av de 8 personer som gick entreprenörsutbildningen bildade två personer företag och var och en av dem anställde i sin tur 2 personer. Resultatet blev att 75 % av deltagarna i gruppen gick från stöd till egen försörjning.

Projektet ST-UNG, som finansierats med ESF-medel, avslutades efter sommaren med goda resultat. Projektet var en samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Xpandia Vision och stadsdelsförvaltningen och riktade sig till ungdomar, 18-24 år, som sökt försörjningsstöd. Av de 222 ungdomar som avslutades i projektet gick med säkerhet 40,5 % till arbete och 15,3 % till studier. 26,6 % av ungdomarna gick inte att följa upp men är inte längre aktuella för försörjningsstöd. Projektet övergick i ordinarie Jobbaktivs verksamhet under resterande del av året.

De kommunala arbetsmarknadsinsatser, som ytterligare funnits att tillgå för bidragstagare, har varit Livstycket, Stockholm Matchning, Lunda Nova kompetens och Blå Band. Alla dessa projekt riktar sig till arbetslösa personer.

För ungdomar som står utanför både skolväsendet och arbetsmarknaden och som inte heller uppbär ekonomiskt bistånd har en enskild handläggare varit kontaktperson till Navigatorcenter och utbildningsförvaltningen. Ytterligare en handläggare har tillsammans med personal vid Navigatorcenter haft möten i Blå Huset, en samlingsplats för ungdomar i stadsdelen, för att ge information och till viss del bedriva uppsökande verksamhet.

Arbetslösheten för ungdomar mellan 18-24 år har minskat från 269 personer 2006 till 220 personer 2007, vilket motsvarar en minskning med drygt 18 %.

Förvärvsfrekvensen var för Tensta/Hjulsta 1999, 43,9%. År 2001 var förvärvsfrekvensen 50,9%. Från 2003 har förvärvsfrekvensen minskat och den senaste uppgiften från USK visar 47,6% (2005). Då arbetsmarknadsläget har haft en positiv utveckling från 2005 finns det goda skäl att anta att förvärvsfrekvensen på nytt kommer att öka. Förvärvsfrekvensen för gamla Spånga har under hela perioden legat runt 80%. Förvärvsfrekvensen för hela stadsdelen är 63,6%.

Feriearbeten för ungdomar

Under 2007 hade 120 ungdomar feriearbete till en kostnad av 1,1 mkr

Sommarkoloniverksamhet

Stadsdelsförvaltningen har tilldelats 425 tkr i extra medel för kollooverksamhet. De har tillsammans med ordinarie budget på 694 tkr använts för att köpa kolloplatser av de entreprenörer som förvaltningen har haft avtal med. Alla som sökte fick erbjudande om kolloplats och 180 barn/ungdomar deltog, fördelat på 74 pojkar och 106 flickor. 54 kollodeltagare var boende i Tensta och 126 var boende i Spånga. Jämfört med år 2006 är detta en glädjande ökning med 23 kollodeltagare boende i Tensta och med 5 kollodeltagare boende i Spånga. Totalt deltog 28 fler än förra året. Det var sammanlagt 21 barn/ungdomar som tackade nej till erbjudna platser. Anslaget för kollooverksamhet har dessutom finansierat dagläger som anordnats av föreningen Tensta basket.

Kultur- och föreningsverksamhet

Många förskolor har flitigt utnyttjat det kulturella utbud som planeras vid särskilda kulturombudsmöten, såsom klassisk konsert för förskolebarn, gemensamma sångsamlingar, dockteater, cirkus och sagoföreställningar, vilka erbjuds varje förskola. Förskolorna gör också regelbundna besök på kulturinstitutioner samt ordnar egna återkommande kulturella aktiviteter. Förskolans dag firades genom öppet hus för föräldrar och allmänhet. Några förskolor underhöll i Tensta Centrum med sång och musik. Allmänheten kunde samtidigt ta del av skärmutställningar med olika teman som visade förskolornas arbete.

Förvaltningen eftersträvar i alla de arrangemang som anordnas i stadsdelen att anlita våra lokala kulturaktörer som ett sätt att stödja dem samt att utveckla det lokala kulturutbudet i stadsdelen som en kulturmötesplats. Genom Tensta marknad, som är en sådan aktivitet, nås många kulturaktörer och arbetet har hittills samordnats av stadsdelen. Nationaldagsfirandet var en annan sådan verksamhet.

Stadsdelen ger årligen en summa pengar, år 2007 660 tkr, till föreningar med verksamhet i stadsdelen i form av föreningsbidrag. Det mesta av bidraget går till barn och ungdomsverksamheter. Utöver det ger stadsdelsnämnden bidrag till kulturkommittén, som är ett slags extern föreningsråd för stadsdelens föreningar, som i sin tur delar ut bidrag till kulturaktiviteter som föreningarna bedriver i stadsdelen. I stadsdelen finns det också ett flertal kulturverksamheter som erbjuder stadsdelens invånare ett varierat och levande kulturliv.

Stadsmiljöverksamhet

Stadens Fornminnesgrupp, som är organiserad till Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, sköter och utvecklar naturvårds- och fornminnesområden i hela Stockholm tillsammans med Stadsmuseet och stadsdelsförvaltningarna. På stadens största fornminnesområde Lunda-Skesta har Fornminnesgruppen frilagt gravkullar med manuell slätter under en längre tid. Det långsiktiga arbetet har bland annat resulterat i en artökning av örtfloran från 10 till 40 arter. Pressade blommor från platsen fanns med i stadsmuseets utställning om Linné. Liknande arbeten pågår i flera stadsdelar.

Förvaltningen har beviljats särskilda investeringsmedel för upprustning av området kring Nydal i Tensta. Programsamarbetet tillsammans med exploateringskontoret, Svenska bostäder, Fabege, idrottsförvaltningen, bostadsrättsföreningen Pärönet, skola och förskola i området, är nu avslutat. Arbetet har blivit mer omfattande än vad som budgeten medger varför involverade parter nu ser över möjligheten att finansiera delar av investeringen inom det så kallade Järvalyftet. Viss upprustning har dock skett i Nydal under året med fördelade investeringsmedel.

Lokala parkplaner för Tensta-Hjulsta har upprättats tillsammans med exploateringskontoret. Liknande planer planeras för Spånga under 2008 med beviljade investeringsmedel.

Lokalt inflytande säkerställs genom att förvaltningen träffar månadsvis grannstödjare, fastighetsägare, förvaltare, handikapprådet och boende för att samverka kring utemiljö och trygghetsfrågor.

Flyktingmottagande

Stadsdelen har tagit emot 388 personer motsvarande 264 hushåll under januari-november. 471 personer motsvarande 302 hushåll aktuella 2007-11-30. 34 % av andelen vuxna nyanlända flyktingar har efter avslutad introduktion varit självförsörjande. Detta är en minskning jämfört med föregående år då 42 % avslutades som självförsörjande. Andelen invandrare, som har praktik/arbete kombinerat med svenskundervisning, har ökat något då fler varit genomgått ”rekryteringsprogrammet”. Statistik för detta saknas dock idag.

Den enskilt största gruppen nyanlända flyktingar kommer från Somalia .De flesta är kvinnor med 0-2 årig skolgång ifrån sitt hemland.

Den lokala samverkansöverenskommelsen mellan stadsdelsförvaltningen och Arbetsförmedlingen har gällt även under 2007. Arbetsförmedlingen har dessutom utökat sin personalresurs ytterligare. Samarbete med utbildningsnämndens Rekryteringsprogram har fortsatt likaså samarbete med SFI. Genom de projekt och insatser som stadsdelen haft till förfogande för arbetslösa personer har även gruppen nyanlända flyktingar kunnat ta del av dessa, om kriterierna varit uppfyllda.

Arbetet inom flyktingmottagningen utifrån barns, ungdomars, personer med funktionsnedsättning och äldres behov av särskilda insatser, har utgått från att remittera personer till rätt instans för rätt insats, inom förvaltningens egna verksamheter. Den befintliga lokala samverkansöverenskommelsen mellan försäkringskassa, socialtjänst, arbetsförmedling och landsting har även innehållit flyktingmottagningens ärenden.

Valfriheten ska öka

Aktivitetsplaner

Stadsdelsförvaltningen gjorde justeringar aktivitetsplanen i samband med Terialrapport 2. Följande verksamhetsområde har lagts till:

- Boendestöd inom socialpsykiatri med start för upphandling hösten 2008
- Praist, daglig sysselsättning inom socialpsykiatri med start för upphandling våren 2009
- Klubbhus Lyktan, daglig verksamhet inom beroendevården och socialpsykiatri med start för upphandling hösten 2009.

I övrigt fortskrider arbetet med upphandlingarna enligt aktivitetsplan som redovisats i Terialrapport 2.

Avknoppning

Stadsdelsförvaltningen har genomfört informationsmöten om avknoppning under våren och hösten 2007. Information har också getts om hur man kan starta eget företag och möjlighet har erbjudits för anställda att gå på informationsmöten, kurser och utbildningar om avknoppning. Information och en länk om informationsverktyget för avknoppning gjordes också tillgänglig på intranätet. På chefsträffar har respektive avdelning informerats om möjligheter till avknoppning.

Under 2007 har det inte anmälts något intresse från någon verksamhet om avknoppning. Inte heller har några avknoppare lämnat inte några anbud i samband med gjorda upphandlingar.

Skola för kunskap

Förskoleverksamhet

Förskolornas arbete på samtliga 23 enheter har fortskridit i enlighet med såväl kommunfullmäktiges mål som stadsdelsnämndens mål för verksamhetsområdet. En ständig dialog kring förskolornas måluppfyllelse har förts med respektive enhet och avdelningsledningen. Under augusti månad gav avdelningsledningen återkoppling till samtliga enheter på deras förslag till verksamhetsplan och garantier för läsåret 2007-2008. Beslut fattades av nämnden den 20 september.

Förskolorna har strävat efter en ökad måluppfyllelse inom identifierade utvecklingsområden. Det har handlat om barnens sociala utveckling, flickors och pojkars lika villkor, språkutveckling samt att förbereda barnen för den skriftspråkliga världen och de matematiska begreppen. Påtagliga resultat har redovisats inom samtliga områden och särskilt kring matematikområdet. Etablering av en matteverkstad för förskolebarn i stadsdelen samt en satsning med ute-matematik vid stadsdelens fältskola har bidragit till en gynnsam måluppfyllelse.

Den pedagogiska kompetensen bland förskolornas medarbetare har en avgörande betydelse för kvaliteten i förskolan. Särskilda satsningar för pedagogernas kompetens kring musik och rytmik, bild och form, matematik, natur och miljö, Reggio Emilia inriktning samt pedagogisk dokumentation har gjorts. Avdelningens Utvecklingscentrum och Fältskola har varit anordnare av flera utbildningar. En ständig efterfrågan från barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare tyder på ett uttalat behov av kompetenshöjning bland pedagogerna. Tre barnskötare har antagits till förskollärarytbildning med start höstterminen 2007.

Barngruppernas genomsnittliga storlek

Barngruppernas genomsnittliga storlek i stadsdelens förskoleverksamhet visar inte på någon nämnvärd förändring i förhållande till föregående år. Det genomsnittliga antalet barn per grupp är beräknat på genomsnittet från tre mättillfällen under året, per den sista mars, augusti och december. Stadsdelens mål att barngruppernas storlek i genomsnitt inte ska vara större än 14 barn per grupp för åldersgruppen 1-3 år och 18 barn för åldersgruppen 3-5 år är uppnått.

Se nedan.

År	2005	2006	2007
1-3 år	13,7 barn	13,3 barn	13,5 barn
4-5 år	16,9 barn	16,9 barn	16,9 barn
1-5 år	17,5 barn	16,7 barn	17,3 barn

Antal barngrupper som överstiger 14 respektive 18 barn per grupp

För att i största utsträckning tillgodose föräldrarnas önskemål av en bestämd förskola för sitt/sina barn, uppstår trots utbyggnad av fyra nya avdelningar svårigheter att nå målet om antalet barn per grupp vid varje enhet

Se nedan.

	T1	T2	VB
<i>1-3 år</i>			
Antal barngrupper som överstiger 14 barn	11	6	17
Totalt antal barngrupper	48	57	61
<i>4-5 år</i>			
Antal barngrupper som överstiger 18 barn	10	0	2
Totalt antal barngrupper	56	27	33
<i>Övriga 1-5 år</i>			
Antal barngrupper som överstiger 18 barn	2	4	5
Totalt antal barngrupper	24	47	38

Personaltäthet, barn per anställd årsarbetare verksamma i barngrupp

Mer avgörande för att uppnå en god kvalitet i förskoleverksamheten än barngruppernas storlek är personalens kompetens och personaltäthet. Personaltätheten är en särskilt viktig faktor för att kunna dela in barnen i mindre grupper. Det genomsnittliga antalet barn per heltidsanställd arbetande i barngrupp är 4,7 barn.

Se nedan.

År	2005	2006	2007
Antal barn/anställd	5 barn	4,8 barn	4,7 barn

Barnomsorgsgarantin

Uppdraget, att inom tre månader efter inkommen ansökan erbjuda och garantera plats för sökande till förskoleverksamhet, har uppfyllts under året genom utbyggnad av ytterligare fyra avdelningar - en avdelning vid förskoleenheten Solhems Hagväg 55 och en mobil enhet omfattande 3 avdelningar vid förskoleenheten Salagatan 44. Upprättandet av ytterligare en förskola är planerad och kommer att tas i bruk under första kvartalet 2008, främst för att täcka behovet i nybyggnadsområdet i kvarteret Erik.

Andelen förskollärare

Andelen förskollärare är 44,5 %, vilket är en ökning med 1,3 % jämfört med föregående år. Underlaget är beräknat på totalt verksamma förskollärare i stadsdelens förskolor. Den positiva avvikelserna kan bero på stadsdelens medvetna satsning på kompetensutveckling av förskolans medarbetare, vilket bidrar till att stadsdelens förskoleverksamhet är attraktiva arbetsplatser.

Tre behöriga barnskötare har under hösten 2007 påbörjat utbildning till förskollärare. Lärarhögskolan ansvarar för utbildningen och utbildningsförvaltningen samordnar arbetet tillsammans med stadsdelarnas kontaktpersoner.

Andel förskollärare

År 2005	År 2006	År 2007
37,4 %	43,2%	44,5 %

Skola och skolbarnsomsorg

Vid de besök som chefen för avdelningen för barn och ungdom gjort vid stadsdelens åtta grundskoleenheter under det första halvåret har det tydligt framkommit att arbetet fortskridit i enlighet med såväl kommunfullmäktiges som stadsdelsnämndens mål för verksamhetsområdet. Vid ledningens skolbesök har dialogen med skolornas ledningsgrupper särskilt fokuserats på måluppfyllelsen av elevernas kunskapsutveckling.

Resultatet av skolverkets inspektion redovisades i slutet av det första halvåret och flera förbättringsområden påvisades. Gemensamt för samtliga stadsdelens skolor var att uppföljningen av måluppfyllelsen för alla ämnen förutom matematik, svenska och engelska måste bli bättre. Nedan följer en kort sammanfattning av måluppfyllelsen kring två målområden som lyfts fram i både stadens och statens anvisningar.

Normer och värden

Trots det målmedvetna och omfattande arbete som skolorna har bedrivit för att förhindra skolk och mobbning återstår mycket att göra. Varje skola har tagit fram en likabehandlingsplan där aktiviteter och åtgärder beskrivs för att förhindra mobbning. Det som måste förbättras är att elever och föräldrar görs mer delaktiga i framtagandet av en sådan plan och att den också tillämpas fullt ut. Eftersom

skolorna inte tydligt beskriver några resultat av de olika åtgärderna, går det inte att påvisa om mobbningen minskat eller ökat.

För att ha åtgärder för att minska skolmobbning måste först rutiner finnas för att dokumentera eventuellt förekommande skolmobbning. Det har varje skola arbetat fram likaså har varje skola tydliggjort att kontakt med vårdnadshavare ska omedelbart tas vid förekomsten av skolmobbning likaväl som vid förekomsten av skolmobbning. Då skolorna under tidigare år inte redovisat andel elever som skolmobbats har skolorna inte kunnat påvisa om skolmobbningen ökat eller minskat.

Lärande och kunskap

Ett prioriterat mål är att andelen elever som lämnar grundskolan och har uppnått kunskapsmålen ska öka. För att nå en högre måluppfyllelse för elevernas lärande har skolorna inriktat sitt arbete på:

- tydligare fokus på resultatuppföljning även för de tidigare skolåren och metodutveckling för detta
- fortsatt arbete med att ge alla elever förutsättningar för att ta ansvar för sitt eget lärande och tydliggöra och kommunicera mål och betygskriterier
- fortsatt utveckling av den individuella utvecklingsplanen så att den fungerar som det redskap den är tänkt att vara
- fortsatt satsning på lärarfortbildning främst inom områden som språkutveckling, matematik/NO och lärarledarskap
- fortsatt satsning på ämnesundervisning på elevernas modersmål
- insatser som läxläsningshjälp, undervisning i mindre grupper och lovskolor.

Flera av de förbättrade resultaten som skolorna beskriver är resultat av skolornas målmedvetna insatser. En förbättring har skett när det gäller att tydliggöra mål och betygskriterier för eleverna men mycket återstår att göra.

I ämnet svenska har en noggrannare och mer systematisk uppföljning, främst genom LUS, gett resultat. I ämnena matematik och NO har satsningen på ett mer laborativt arbetssätt ökat elevernas intresse och förståelse. Samtliga skolors deltagande i NTA-undervisningen och deras satsning på matematikverkstäder har haft stor betydelse.

Trots en positiv utveckling kvarstår det grundläggande problemet att en stor andel av eleverna (ca 30 %) i Tenstamskolorna inte når upp till kunskapsmålen. I ett stort antal fall kan detta förklaras med att eleverna är sent anlända till svensk skola och därför inte hunnit tillägna sig de nödvändiga grundkunskaperna. Det faktum att eleverna i allt större utsträckning byter mellan olika skolor, fristående och kommunala, skapar också svårigheter när det gäller kontinuiteten i elevernas lärande.

De nedan beskrivna sifferresultaten ger en bild av stadsdelen som helhet. De visar att andelen elever som uppnått gymnasiebehörighet är densamma som föregående år.

Andel gymnasiebehöriga elever

Skolår 9 (%)

2005	2006	2007
76	81	81

Resultaten av de nationella proven i år 5 visar på en förbättring motsvarande 10 % i ämnet matematik men en försämring av resultatet i ämnet engelska motsvarande 3 %.

Andel godkända i nationella prov

Skolår 5 (%)

	2005	2006	2007
Svenska/SvA	84	81	82
Matematik	83	73	83
Engelska	89	85	82

Skolbarnsomsorg

Kompetensutveckling har skett i syfte att medarbetare inom skolbarnsomsorgen får en fördjupad kunskap kring uppdraget. Lokalintegrering av flera fritidshem har under ett antal år skett vid varje skola vilket medfört en bättre samverkan mellan lärare och medarbetare i fritidshemsverksamheten. Ett mer intressant och breddat utbud har också möjliggjorts genom en bättre och utökad samverkan med föreningslivet och särskilt genom "Handslaget".

Högre kvalitet i omsorgen

Äldreomsorg

Inflytande

Andel äldre som valt privata utförare har ökat successivt under åren. Under 2007 var antalet uppe i cirka sjuttio personer. Den enskildes val utgår oftast från möjligheten att få ett vårdbiträde som talar det egna språket och som man själv valt.

Stadsdelen har alltid gett de äldre stor valfrihet att välja boende. Detta har möjliggjorts genom att stadsdelen inte haft tillräckligt med egna platser att erbjuda. Även när det funnits tomma platser har den enskildes bästa prioriterats. Val utanför stadsdelen görs oftast utifrån anhörigas önskan att få den gamle närmare sin egen bostadsadress. I några fall är det också språk och religion som är avgörande för valet. De allra flesta önskar dock bo i sitt eget närområde, vilket innebär att de som bor i Spånga vill till Fristad och de som bor i Tensta vill vara kvar där.

I de utförandeplaner som görs har den enskilde möjlighet att påverka hur insatserna ska göras. Ambitionen har varit att det ska finnas genomförandeplaner i alla nya ärenden.

Kvalitetsgarantier

Alla enheter har presenterat kvalitetsgarantier i ett antal år. Beställarenheten har under 2007 för första gången arbetat fram sådana. Dessa kvalitetsgarantier presenterades för nämnden under hösten 2007.

Ökad livskvalitet

Äldreboendena arbetar aktivt för att försöka göra dagarna så innehållsrika som möjligt utifrån de boendes intresse och möjlighet. Förutom de mer vardagliga aktiviteterna förekommer också olika inslag av underhållning. Där bidrar pensionärsorganisationerna i stadsdelen på ett utomordentligt sätt med verksamheten "Guldkanten".

Alla som bor i området och har möjlighet kan besöka den öppna dagverksamheten i Tensta och det nya seniorgymmet. Förvaltningen har även under 2007 anordnat en ”äldredag” med utställningar av olika slag, föreläsningar och underhållning.

Servicehusens bevarande

Servicehusen fyller en viktig funktion för de äldre som inte klarar sig i egen bostad. Möjligheten till service av olika slag som t.ex. frisör och restaurang är värdefull. I servicehusen erbjuds också aktiviteter varje dag. Verksamheten skulle kunna utvecklas vidare med ombyggnad så att det fanns trerummare att erbjuda. Det är idag svårt att hyra ut enrumslägenheterna både i Tensta och i Fristad.

Med anledning av att det ständigt finns många tomma lägenheter och behov finns av bostäder inom socialpsykiatri och av kontorslokaler har förvaltningen föreslagit en förändring av Tensta servicehus som innebär en minskning av antalet lägenheter med 24 st. Ärendet har varit i kommunstyrelsens ekonomiutskott hösten 2007. En undersökning har också gjorts av möjligheten att skapa trerumslägenheter i Fristad servicehus. Det visade sig dock vara en förändring som skulle bli tekniskt mycket svårt och mycket kostsam.

Utveckling av hemtjänsten

Hemtjänsten utvecklar ständigt sin verksamhet för att kunna genomföra sitt arbete. Hemtjänsten har under många år gått med ett stort underskott. Det har därför varit nödvändigt att på olika sätt effektivisera verksamheten bl.a. genom att samordna inköp. Planeringssystemen förfinas ständigt för att arbetet ska bli så effektivt som möjligt. Detta medför samtidigt att personalens tid hos pensionären minskar, vilket upplevs som negativt av dessa. Hemtjänstens budget har dock med detta intensiva arbete ett betydligt mindre underskott under 2007.

Inom hemtjänsten har det under 2007 genomförts en utbildning kring demens. Allt fler som bor kvar i ordinärt boende har demenssjukdomar. Detta ställer nya krav på personalen och kräver kompetenshöjande insatser. En Silvia-syster har anställts med expertfunktion som stöd i arbetet med dementa.

Öppen dagverksamhet

I Tensta startade en öppen dagverksamhet tillsammans med ett seniorgym under året. Verksamheten pågår varje vardag med såväl fasta programinslag som möjlighet till ren samvaro. Verksamheten är öppen för personer från hela stadsdelen.

Seniorgymmet har visat sig vara en ren succé med många besökare. En sjukgymnast fick speciell utbildning för att kunna ge instruktioner och vara ansvarig för gymmet. Verksamheten får ses som en ren investering för framtiden.

Anhörigstöd

Förvaltningen bedriver ett projekt för anhöriga med medel från länsstyrelsen. Projektet vänder sig i första hand till personer som vårdar dement anhörig i hemmet. Verksamheten har varit mycket uppskattad. Dels har alla erbjudits hembesök; ett eller flera; dels har två anhörigcirklar genomförts. Verksamheten fortsätter under 2008. Ansvarig för verksamheten är en sjuksköterska med spetskompetens inom demens och lång yrkeserfarenhet. Fram till och med första halvåret 2007 hade hon till sin hjälp en Feldenkreispedagog på halvtid. Efter dennes pensionsavgång har ordinarie sjukgymnaster anlåtats som konsulter.

Samarbete med landstinget

Inom landstinget har det under året skett stora förändringar. Samarbetet på det lokala planet fungerar för det mesta bra.

Frivilligorganisationer

Frivilligorganisationer uppmuntras genom bidrag från förvaltningen. Under senhösten träffade förvaltningen personer från Röda Korset i Spånga för att försöka ordna ett samarbete kring anhörigcirklar. På grund av att Röda Korskreten har många andra åtaganden gick det inte att förverkliga idén då. Överenskommelse gjordes om att försöka finna andra intressenter som tillsammans med Röda Korset kan ta över värdskapet för anhörigcirklar. Föreningen Spånga Trygghetsringning gör en ovärderlig insats med ett relativt obetydligt bidrag från nämnden. Pensionärsorganisationerna besöker äldreboendena med sin verksamhet Guldkanten. Förutom detta erbjuder de även utflykter.

Maten

Under 2007 startade ett projekt kring mat i samarbete med Rinkeby/Kista stadsdelsförvaltning. Projektet pågår även under 2008.

De olika enheterna arbetar aktivt med att förbättra matsituationen. Alla helgdagar; även vanliga söndagar; markeras t.ex. med festligare dukning. Ett par enheter har på försök infört pedagogiska måltider då personalen äter med de boende. Det har visat sig att situationen runt matborden blir både lugnare och trevligare på det viset. Den utbildning i kulturkompetens som ska anordnas under 2008 kommer till en del att handla om mat och då speciellt mat från olika håll i världen och näringsriktig mat.

Individ-och familjeomsorg

Hemlösa

Genom att bedriva bra boendestödjande insatser för psykiskt funktionshindrade och missbrukare och genom att bedriva ett bra rehabiliteringsarbete för missbrukare motverkas hemlöshet. Individ och familjeomsorgen samverkar med avdelningen för arbete, bistånd och teknik (försörjningsstöd) för att förhindra onödiga vräkningar. Rörliga teamet, lägenhetsgruppen inom verksamhetsområdet Beroendevården och socialpsykiatri samverkar med hyresvärdarna i området för att kunna komma in med tidiga insatser och förhindra onödiga vräkningar.

Rörliga teamet söker upp personer som riskerar att bli vräkt och lotsar personerna dit hjälp kan erbjudas.

Rörliga team

Verksamhetsområdet beroendevård och socialpsykiatri har ett rörligt team bestående av två heltidstjänster. Tillsammans med lägenhetsgruppen inom verksamhetsområdet har man utvecklat en boendemodell kallad boendetrappan, dvs. klienten kan göra bostadskarriär under sin rehabilitering och får slutligen eget hyreskontrakt. Boendetrappan består av följande boendeformer:

- Bedömningslägenhet/korttidsboende med eller utan boendestöd
- Träningslägenhet/halvväglägenhet med eller utan boendestöd
- Försökslägenhet
- Eget kontrakt

Missbruk

Beroendevården samarbetar och är samlokaliserad med landstingets beroendevård sedan många år, vilket har möjliggjort en gemensam vårdplanering. Ett projekt "Helhetssyn" har pågått under året med syfte att utveckla gemensamma och långsiktiga rehabiliteringsstrategier mellan olika verksamheter inom individ och familjeomsorg och inom avdelningen för arbete, bistånd och teknik.

Subutex-projektet, som var ett sk miltonprojekt, har implementerats i beroendevårdens ordinarie verksamhet.

Individ och familjeomsorgen har arbetat aktivt med drogförebyggande arbete riktat mot åldersgruppen 13-25 år. Individ och familjeomsorgens två uppsökande socialsekreterare samarbetar med högstadieskolorna i stadsdelen kring bl a denna fråga. Allteamets unga vuxenteam deltar i konsekvensprogrammet för ungdomar hos familjeresursen. Vidare genomförs föreläsningar inom ungdomsskolan och folkhögskola. Allteamet samarbetar också med ungdomshandläggarna på utredningsenheten kring missbruksproblematik.

Interna insatser inom missbruksvården

ASI utredningar i nya ärenden har genomförts till ca 50%. Beroendevården bedriver dessutom motiverande intervjuer i fem klientgrupper med tillsammans 34 deltagare och Stopp och Tänk-program med 22 deltagare. Fem personer har genomfört hela programmet, fem har avslutat i förtid och tolv är pågående. Beroendevård har tillsammans med landstinget deltagit i ett projekt som nu övergått i ordinarie verksamhet, det s.k. subutex-projektet. Projektet har haft tretton deltagare.

55 personer har varit föremål för arbetsmarknadsåtgärder varav 8 har haft OSA anställningar. Arbetslaget har haft 12 pers. Tre personer har kommit ut i praktik och två personer väntar på anställning.

Barn och ungdomsarbetet

Antalet pågående utredningar på grupperna för barn- och ungdomsutredningar har under 2007 ökat mycket kraftigt, i synnerhet på gruppen för barnutredningar.

Alder	Nya ärenden, ej tidigare aktuella	Nya ärenden, tidigare varit aktuella	Avslutade ärenden	Aktuella ärenden 1 januari 2007	Aktuella ärenden 31 december 2007	Aktuella hela perioden
0-12 år	124	48	77	75	170	36
13-20 år	93	37	68	92	154	55

Av nya utredningar har 72 % inte tidigare varit aktuella. Detta gäller både barn och ungdomar. Den kraftiga ärende ökningen har inneburit att det varit svårt att hålla den lagstadgade utredningstiden på maximalt fyra månader. En fördjupad analys av bakomliggande orsaksfaktorer samt av eventuella åtgärder kommer att genomföras under 1:a kvartalet 2008.

Individ och familjeomsorgen har under året särskilt uppmärksammat barn till föräldrar med missbruksproblem och psykisk ohälsa. Detta har skett genom att skapa ett nätverk mellan olika verksamheter inom avdelningarna individ och familjeomsorg och arbete, bistånd och teknik. Syftet med nätverket är att dels öka kompetensen hos enskilda handläggare och dels att minimera risken att dessa barn hamnar vid sidan i utrednings- och behandlingsarbetet. Barn till missbrukande föräldrar erbjuds alltid deltagande i barngruppen Solrosen, som har funnits sedan 1994.

För barn till föräldrar med psykisk ohälsa har inte gruppen blivit klar. Diskussioner förs med öppna psykiatrien om att tillsammans utveckla gruppverksamhet för dessa barn. Arbetet pågår och kommer att starta under 2008, sannolikt i stadsdelsförvaltningens regi.

Sedan stadsdelarna Rinkeby och Kista slagits samman till en stadsdel har ungdomsmottagningen, TRUM, undersökt möjligheterna till ett samarbete med den nya stadsdelen. Detta har resulterat i ett förslag till samverkansöverenskommelse med ungdomsmottagningen i Rinkeby/Kista stadsdel dit landstinget resurser på TRUM flyttar 2008-03-15.

Stadsdelen deltar tillsammans med Rinkeby-Kista stadsdel och södra och norra Järvas närpolisområden i stödcentrum för unga brottsoffer.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatrin tillhandahåller olika individuellt anpassade stöd- och vårdboenden. Rörliga teamet söker upp personer som är hemlösa och motiverar till stöd, vård och behandling och boendestödjarna utvecklar och tillhandahåller olika stödinsatser.

SAMSAS-projektet, som var ett s.k. miltonprojekt, var en lokalmässig och delvis verksamhetsmässig integrering kring en grupp gemensamma patienter mellan socialpsykiatrin och landstingets öppna psykiatriska verksamhet. Projektet har nu integrerats i ordinarie verksamhet.

Rörliga teamet och lägenhetsgruppen inom verksamhetsområdet Beroendevård och Socialpsykiatri samverkar med hyresvärdarna i området för att kunna komma in med tidiga insatser och förhindra onödiga vräkningar. I detta arbete har boendeformer utvecklats i modellen ”boendetrappan”, dvs. klienten kan göra bostadskarriär i sin rehabiliteringssträvan och får slutligen eget hyreskontrakt

- Bedömningslägenhet/korttidsboende med eller utan boendestöd
- Träningslägenhet/halvväglägenhet med eller utan boendestöd
- Försöklägenhet
- Eget kontrakt

Socialt boende

10 personer i försöklägenhet	3344 dygn
12 personer i träningslägenhet	3384 dygn
23 personer på Elinsborgsbacken	6935 dygn
7 personer på Korttidsbo Ebo	1825 dygn
<i>Totalt</i>	<i>15488 dygn</i>

Externa insatser

24 personer placering HVB	1752 dygn
54 personer placering inack.hem	6223 dygn
4 personer placering på fam.vux	265 dygn
96 personer placering härbärge	1919 dygn
9 personer placering basta/dianova	1612 dygn
1 person LVM, 1 mån.	31dygn
8 personer extern öppenvård	2420 dagar
<i>Totalt 206 personer</i>	<i>15038 dygn</i>

Kvinnofrid

Alla kvinnor som vill ha hjälp samband med våld och hot om våld får detta. Kvinnor som utsätts för våld erbjuds att, förutom individuellt stöd, delta i gruppverksamhet. Ett kvinnofridsnätverk har organiserats inom avdelningarna för individ och familjeomsorg, IoF, och avdelningen för arbete, bistånd och teknik för att förbättra bemötandet och insatserna för kvinnor som söker hjälp. Kvinnor som är utsatta för fysiskt och/eller psykiskt våld ges stöd och förutsätts vara delaktiga vid utformandet av stödet. Alla kvinnor som söker skydd har rätt till en placering på kvinnojour eller annat skyddat boende och får hjälp med en sådan placering.

Förvaltningen deltar i projektet Relationsvårdscentrum, som syftar till att ge våldsutsatta kvinnor i Västerorts polismästardistrikt stöd att vilja stå för polisanmälan och att stå fast vid denna under polisutredning och under hela rättsprocessen. I samverkan med stadsdelarnas socialtjänst har stödet till våldsutsatta kvinnor förbättrats.

Barn som bevittnat våld erbjuds genom stadsdelen krisbearbetning i s.k. ”trappan-samtal”. Som ett led i arbetet med att ytterligare förbättra situationen för våldsutsatta kvinnor driver stadsdelen Järva manscentrum, vars uppdrag är att genom stöd och attitydpåverkan förändra männens benägenhet att använda våld som konfliktlösning.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Brukarnas aktiva val har skett på olika nivåer, dels i samband med val av form för insatsen, kommunal eller privat och dels i dagliga aktiva val inom den omsorgsverksamhet som bedrivs i stadsdelen. Biståndsbedömarna har aktivt informerat brukarna om de alternativ som finns att välja mellan och har därefter tillgodosett val av stödform. Utförarenheterna har i det vardagliga arbetet skapat rutiner för att brukaren själv ska kunna välja hur det egna behovet ska tillgodoses.

Beställarenhetens kvalitetsarbete har under året främst fokuserat på att utforma en rutinpärm för handläggningen av biståndsinsatser. Kvalitetsgarantier har ännu inte utarbetats men framtagandet av rutinpärmen är en bra start för att utforma garantier som är väl förankrade i hela verksamheten.

Under året har verksamhetsområdet varit föremål för en revision, som utgör en god grund för verksamhetens fortsatta systematiska kvalitetsarbete.

En trygg och snygg stad

Ren, snygg och trygg utemiljö

Ett fortsatt samarbete med trafikkontoret har pågått under året genom de renhållningsprojekt som stadsdelsförvaltningen leder. Både projektet ”Spånga - Tensta rent och snyggt”, med föreningar som adopterar stadsområden liksom den utökade plockstädningen med plusjobbarna har medfört att stadsdelen ger ett snyggare och renare intryck. Nytt blomsterprogram och mer strukturerad parkskötsel har också bidragit till ett ”tryggare och snyggare” område. Målet med att tömma papperskorgar och att vidta städåtgärder på parkmark inom 24 timmar har uppfyllts.

Förvaltningen bedriver ett aktivt samarbete med lokala BRÅ:s olika arbetsgrupper. Resultaten från trygghetsvandringar och resultaten från en trygghetsenkät för barn och ungdomar 6-20 år har prioriterats utifrån trygghet och estetik vid upprustning av den lokala utemiljön.

Arbeten har utförts på tio lekplatser för att skapa en trygg, säker och lekvänlig utemiljö. Åtgärderna omfattar allt ifrån röjning av sly och buskar till uppsättning av ny lekutrustning. Samtliga lekplatser i stadsdelen har också besiktats av certifierad besiktningsman enligt fastlagda rutiner.

På förvaltningens initiativ har ett studiebesök genomförts tillsammans med Svenska Bostäder, trafikkontoret och närpolisen kring trygghetsskapande belysning i Märsta. Detta har resulterat i att Svenska Bostäder monterat fasadbelysning på vissa husgavlar i stadsdelen och att ett aktivt samarbete inletts med trafikkontorets belysningsingenjör för trygghetsskapande belysning i våra lekparkar.

Miljöfrågor

Förvaltningen har ökat sin andel miljöbilar med 23 % sen 2006. Av de 22 fordon som ingår i maskinparken är 55 % miljöbilar. Att inte andelen är högre idag beror på att de specialutrustade lätta lastbilar, som används inom avdelningarna för äldre och funktionshindrade, inte fanns att tillgå vid den tidpunkt då leasingavtalen tecknades. Utbyte sker successivt enligt plan för att uppnå målet för 2010.

Medarbetarna

Modern och attraktiv arbetsgivare

I VP 2007 anges huvudinriktningen för personalarbetet till omstrukturering och omställning samt vidareutveckling av Stockholm stad som en modern och attraktiv arbetsgivare. Den sammanvägda bedömningen är att förvaltningen är en modern och attraktiv arbetsgivare. Senaste medarbetarenkäten år 2006 ger vid handen att förvaltningen får god bedömning i de delar som direkt kan kopplas till personalpolitikens delområden.

Därefter har ett brett utvecklingsarbete skett för att ytterligare stärka bilden. Utvecklingsarbetet har innefattat frågor om formerna för ökad delaktighet, ledarskapets utformning och inriktning, verksamhetsanpassning av lönekriterier för medarbetarnas prestationsbedömning samt ett smörgåsbord med kompetensutvecklingsinsatser.

Den allra största delen av utvecklingsarbetet har skett utifrån verksamhetsbaserade behov och förutsättningar på enhetsnivån. En mindre del sker förvaltningsgemensamt och handlar främst om chefs- ledar- och arbetsgivarfrågor. Personalavdelningen har här en aktiv genomförarroll.

Andra frågor utöver ovanstående som är av betydelse att redovisa och kommentera är sjukfrånvaroutvecklingen, diskrimineringsärenden, konstaterat övertaliga och förvaltningens kostnader samt jämställdhets- och mångfaldsarbetet.

Om grundskolorna varit kvar i förvaltningen hela 2007 är bedömningen att sjuktalet skulle stannat straxt under 10 %. Det är den siffran som är jämförbar med sjuktalet för hela 2006.

Förvaltningen har under året vidareutvecklat samarbetsformerna med företagshälsovården Previa, Försäkringskassan och andra intressenter i syfte att få ned sjuktalet. Huvudfokus har legat på rehabilitering men också inrymt förebyggande åtgärder och aktiviteter.

Sjukfrånvaro

Förvaltningens samlade sjuktal för 2007 är 10,5 %. Den neråtgående trenden, som gällt under senaste åren, fortsätter. Visserligen är den statistiska nedgången bara 0,1 % -enhet jämfört med hela 2006. Stadsdelens grundskolor fördes vid halvårsskiftet över till Utbildningsnämndens ansvarsområde och detta förändrar förvaltningens statistiska underlag så att det samlade sjuktalet går upp. Orsaken är att grundskolorna har en mycket låg sjukfrånvaro.

Diskriminering

Förvaltningen har haft ett diskrimineringsärende, där den det avser har företrätts av Diskrimineringsombudsmannen, DO. Ärendet avsåg utebliven plusjobbansättning och tillämpning av klädkod inom en del av äldreomsorgen. Aktuell lag är "Lagen om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning", EDA. Ärendet togs aldrig till rättslig prövning då förlikningsöverenskommelse träffades.

Övertalighet

Vid årets början gjordes bedömningen att ca 50 tjänster skulle komma att bli berörda på grund av att grundskolorna skulle överföras till utbildningsnämndens ansvarsområde och etableringen av en gemensam administrativ serviceförvaltning i staden.

Endast för ett fåtal tjänster, sammanlagt 10 under året, fanns behov att tillämpa stadens kollektivavtal för övertalighetshantering vid arbetsbrist. Resterande har kunnat hitta lösningar genom stadens särskilda erbjudande om avtalspension, intern aktiv personalplanering, särskild överenskommelse om viss försäljning av tjänster till områdets grundskolor samt extern personalrörlighet. Förvaltningen har under året fört över sin löneadministration till serviceförvaltningen vilket har berört sex tjänster vid personalavdelningen.

Härutöver har förvaltningen genomfört en intern omstrukturering som berört alla kärnverksamheter och vissa delar av administrationen. Förändringen genomfördes per den 1 oktober 2007.

Förvaltningen har under året haft 10 konstaterat övertaliga enligt stadens avtal om hantering av övertalighet vid arbetsbrist. Den sammanlagda kostnaden för dessa är 732 017 kronor (inkl PF). Förvaltningen har i detta sammanhang inte haft några kostnader för kompetensutveckling.

Jämställdhets- och mångfaldsplan

Förvaltningens jämställdhets- och mångfaldsplan utgör en del av VP och har varit ett fungerande instrument i det interna utvecklingsarbetet. Det som särskilt kan framhållas är en omfattande lönekartläggning för 19 av förvaltningens yrkesgrupper. Materialet har varit underlag för diskussion i förvaltningsledningen och med de fackliga organisationerna. Ingenstans i materialet har kunnat visas på löneskillnader mellan kvinnor och män utifrån osakliga faktorer.

Övrigt

Tillgänglighet

Enheternas arbete med kvalitetsutveckling genomsyras av innehållet i det handikappolitiska programmet och syftar till att stärka den enskildes möjlighet till självständighet. Arbetet med att öka tillgängligheten, förbättra bemötandet och delaktigheten har genomsyrat diskussionen på enheternas arbetsplatsträffar och planeringstillfällen. Arbetet har följts upp i samtal med brukarna men svaren har ännu inte sammanställts och analyserats.

Ekonomisk hushållning och sänkt skatt

Utfall jämfört med budget

Anslag 1	Avvikelse		
	VP 2007	Bok 2007	2007
Kostnader	1 097,8	1 125,2	-27,4
Intäkter	98,5	129,3	30,8
Netto	999,3	995,9	3,4

För anslag 1 redovisas ett överskott om 3,4 Mkr netto. Resultatenheternas överskott i resultatfonden minskade med 1,6 Mkr från 9,7 Mkr till 8,1 Mkr. Resultatet för anslag 1 efter resultatöverföring blev därmed + 5 Mkr. För att förbereda sociala insatser inför den nya vårdreformen öppenvård med särskilda villkor fick stadsdelen 0,7 Mkr, varav 0,5 Mkr är oförbrukade och skall föras över till 2008. Resultatet för anslag 1 efter denna ombudgetering blir då ett överskott om 4,5 Mkr

Åtgärder för att begränsa budgetunderskott inom anslag 1

Vid utarbetandet av budgeten för 2007 var kommunfullmäktiges fördelningar per verksamhetsområde vägledande. Inom anslag 1 var det tre verksamhetsområden som inte rymdes inom kommunfullmäktiges fördelningsnycklar. Det var flyktingmottagandet, äldreomsorgen och omsorgen om funktionsnedsatta och omfördelningar gjordes med sammanlagt 29 Mkr från andra verksamhetsområden.

Budgeten för flyktingmottagandet grundade sig på antalet flyktingar i stadsdelen den 30 juni 2006. För varje flykting erhåller stadsdelarna ett schablonbelopp. Avläsning skedde i mars och augusti 2007 och budgeten justerades utifrån detta antal. Den genomsnittliga kostnaden per flykting överstiger kommunfullmäktiges anslag med drygt 50 %. Omfördelning var nödvändig och en buffert om 9 Mkr avsattes för flyktingverksamheten för att finansiera dessa kostnader. Förvaltningen meddelades under hösten att ytterligare 7,1 Mkr skulle fördelas till stadsdelsnämnderna för nyanlända flyktingar under 2007. Tillskottet hade beräknats utifrån en ökad tillströmning av flyktingar under hösten, varför pengarna beräknades förbrukas trots att prognosen pekade på det motsatta. Den ökade flyktingströmmen uteblev vilket medverkade till att resultatet för anslag 1 blev ett överskott.

Kostnaderna för personer med funktionsnedsättning har fortsatt att vara högre än kommunfullmäktiges budget. Ingen ökning av schablonerna och ett minskat fast anslag innebar att medel måste tillföras detta verksamhetsområde även 2007. En buffert om 13 Mkr avsattes för att undvika ett budgetunderskott.

Kommunfullmäktiges budget för äldreomsorgen innebar ett budgettillskott om 6,2 Mkr, vilket bedömdes som otillräckligt med hänsyn till tidigare års verksamhetsvolym, en buffert om 7 Mkr avsattes för äldreomsorgen.

Dessutom avsatte nämnden 2,1 Mkr för andra oförutsedda kostnader. Sammantaget beräknades dessa åtgärder garantera en budget i balans för anslag 1.

Med anledning av de förändrade förutsättningarna för nämndens verksamheter som angavs i kommunfullmäktiges budget och behovet av att komma tillrätta med de negativa ekonomiska resultaten i förhållande tilldelade schabloner och ramar när det gäller verksamheten för stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt inom anslag 2 beslutade stadsdelnämnden att ändra förvaltningens organisation från 1 oktober 2007.

Anslag 2	VP 2007	Bok 2007	Avvikelse 2007
Kostnader	150,0	159,3	-9,3
Intäkter	19,3	20,7	1,4
Netto	130,7	138,6	-7,9

Netto redovisar anslag 2 ett underskott om 7,9 Mkr. Nettokostnaderna för försörjningsstöd uppgick till 101,8 Mkr vilket är 8,8 Mkr mer än budgeterat. Kostnaderna ligger dock 12,4 Mkr lägre än föregående år. En faktor som har påverkat kostnaderna negativt är det stora flyktmottagandet under 2005, som innebar att många som inte hunnit få arbete övergick från introduktionsersättning till försörjningsstöd under hösten 2007.

Belopp Mkr	Bok 2004	Bok 2005	Bok 2006	Bok 2007
Nettokostnad utbetalt socialbidrag	117,2	107,8	114,2	101,8

Åtgärder för att minska budgetunderskottet inom anslag 2

Minskningen av antalet bidragshushåll har varit otillräcklig för att bedriva verksamheten inom givna budgetramar. Särskilda insatser krävs och följande insatser har gjorts under hösten.

Alla personer som var arbetssökande gavs en kontakt med stadsdelens arbetssökarverksamhet, JobbAktiv. Där påbörjades omgående planering och insatser, innan försörjningsstöd beviljades. Jobbaktiv var en del av LUNDA NOVA som var en samverkansplattform med lokala företagsgruppen, stadsdelens näringsliv, socialtjänsten och arbetsförmedlingen. Stadsdelens näringslivsenhet, Jobbaktiv och arbetsförmedlingen i Spånga-Tensta har varit samlokaliserade. Alla bidragstagare som läste SFI har även varit aktuella vid Jobbaktiv för att på så sätt kunna få praktik eller andra arbetsmarknadsinsatser via arbetsförmedlingen. En nära och individuell coaching bedöms vara en viktig framgångsfaktor.

För de bidragstagare som stått mycket långt ifrån arbetsmarknaden och haft försörjningsstöd under en längre tid ofta med anledning av sjukskrivning eller sociala och medicinska hinder har en särskild arbetsgrupp inom försörjningsstöd skapats. Avsikten är att på ett strukturerat och fokuserat sätt stötta och erbjuda relevanta insatser för att bryta försörjningsstödsberoendet. Arbetet bedrevs i nära samarbete med vårdcentral, öppen psykiatri inom landstinget, övriga läkare samt andra aktörer.

Förvaltningen har också arbetat med arbetsförmågeutredningar och försäkringsmedicinska utredningar för att på så sätt se till att rätt stödform ges till rätt person.

Genom att se över ledningssystem och arbetssätt har personalomsättningen minskat vilket förväntas ge positiva resultat på sikt.

Inför 2008 har ett arbete med att göra en översyn av arbetet med ekonomiskt bistånd påbörjats.

Resultatenheter

Reglerna för stadens resultatenheter är något förändrade. Följande regler gäller för stadens resultatenheter.

- De resultatenheter som hade ett överskott i bokslut 2006 fick disponera detta under 2007.
- De resultatenheter som hade ett underskott i bokslut 2006 måste täcka detta underskott under 2007.
- Resultatenheterna får ta med sig 100 % av över- eller underskott till nästkommande år, dock högst 5 % av bruttobudgeten. *Det ackumulerade överskottet får inte överstiga 10 %.*
- Förutsättningen är att resultatet är en följd av eget handlande och att resultatenheten har uppfyllt sina åtaganden.
- De verksamheter som övergick till utbildningsnämnden 1 juli förde med sig hela resultatet.

Alla stadsdelens förskolor och skolor var resultatenheter. Övriga resultatenheter är dagliga verksamheten FRIDA, Bromstengården och Fristad sjukhem och gruppboende.

Följande resultat prognostiseras för resultatenheter.

Resultatenheter	Bokslut 2007	I fond från 2006	Summa fond till 2008
Skolor	-3,7	3,7	0,0
Förskolor	1,6	5,2	6,4
Äldreomsorg	-0,4	0,2	-0,2
Funktionshindrade	0,6	0,0	0,6
Bromstengården	1,5	0,6	1,3
Summa resultatenheterna	-0,4	9,7	8,1

I den första kolumnen redovisas resultatenheternas resultat gentemot budget 2007. (För skolornas del halvårsbokslutet) I mittenkolumnen anges de belopp resultatenheterna har fonderat från 2006. I sista kolumnen anges det resultat, som enligt regelverket beräknas föras över till 2008.

Fyra skolor av åtta förde med sig underskott till utbildningsnämnden. En förskola och en äldreomsorgsenhet beräknas föra med sig ett underskott till nästa år. Det prognostiserade resultatet per resultatenhet redovisas på bilaga 1:6.

Budgetjusteringar

Stadsdelens budget har under året justerats med sammanlagt 41,3 Mkr netto för anslag 1 och 9,2 Mkr för anslag 2. Budgettillskotten redovisas på bilaga 1:27.

Investeringar

Investeringsbudgeten för 2007 har varit 4,2 Mkr, dessa medel har förbrukats. Mellan de mindre projekten har viss förskjutning av kostnaderna skett. Avvikelsen beror på en omprioritering under året där lekparkernas krav på säkerhet prioriterats. Uppgifterna redovisas på bilaga 1:25

Tertialrapporter och bokslut

Årets prognoser i tertialrapporterna redovisas nedan. Avvikelsen är efter utbyggnadsmedel och ombudgeteringar men *före* resultatöverföringar.

Belopp Mkr	T1	T2	Bokslut
Anslag 1	-7,8	-8,2	+2,9
Anslag 2	-10	-10	-7,9

Efter utbyggnadsmedel samt fördelning av buffert och *före* resultatenheternas resultatöverföringar fördelar sig prognoser och bokslut per verksamhetsområde inom anslag 1 enligt följande.

Anslag 1 (Mkr)	T1	T2	Bokslut
Administration	2,1	3,0	4,4
Individ- och familjeomsorg	-2,0	-5,4	-7,7
Flyktingmottande	-2,6	0,0	5,7
Stadsmiljö	0,0	0,0	1,3
Förskoleverksamhet	-3,0	-1,3	2,7
Skolbarnsomsorg	-0,5	3,9	3,9
Skola och särskola	-2,9	-6,3	-6,4
Äldreomsorg	1,6	-2,4	-1,8
Funktionshindrade	-0,9	0,0	-0,2
Kultur- och föreningsverksamhet	0,4	0,3	1,0
Summa Anslag 1	-7,8	-8,2	2,9

Bokslutet är nästan genomgående bättre än prognoserna för året utom för verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg. Det är framförallt placeringskostnaderna för barn och unga som blev högre än prognostiserat.

Kostnaderna för flyktingmottagandet beräknades öka under hösten. Ökningen uteblev och därför misstämde prognoserna.

Efter utbyggnadsmedel, ombudgeteringar och *efter* resultatenheternas resultatöverföringar fördelar sig prognoser och bokslut per anslag enligt följande.

Belopp Mkr	T1	T2	Bok
Anslag 1	+1,9	0	+ 4,5
Anslag 2	-10	- 10	- 7,9

Faktisk kostnads- och intäktsutveckling

Anslag 1 (Mkr)	Bok 2006	Bok 2007	Förändring	%
Administration	38,1	34,1	-4,0	-10,5%
Individ- och familjeomsorg	120,5	129,5	9,0	7,5%
Stadsmiljö	25,1	15,9	-9,2	-36,7%
Förskoleverksamhet	239,8	253,6	13,8	5,8%
Skolbarnsomsorg	41,7	20,8	-20,9	-50,1%
Skola	381,9	200,6	-181,3	-47,5%
Särskola	12,3	5,8	-6,5	-52,8%
Flyktingmottagande	19,0	29,9	10,9	57,4%
Äldreomsorg	153,8	161,6	7,8	5,1%
Omsorg om funktionsnedsatta	120,5	125,7	5,2	4,3%
Kultur- fritid, och föreningar	21,0	18,4	-2,6	-12,4%
Summa Anslag 1	1 173,7	995,9	-177,8	-15,1%

Stadsdelens kostnader har minskat med 15,1% jämfört med 2006. Den stora minskningen beror på att verksamheterna skola, skolbarnsomsorg och särskola övergick till utbildningsnämnden 1 juli samt att ansvaret för gatuunderhåll övergick till trafiknämnden. När hänsyn är taget till detta så är förändringen mellan åren en ökning med 40 Mkr eller 3,4 %.

De administrativa kostnaderna har minskat. Skolorna stod för en tredjedel av stadsdelens verksamhet och vissa administrativa tjänster som t.ex. lönehantering, lokalförvaltning, IT - och ekonomiadministration har kunnat reduceras i motsvarande grad.

Inom verksamhetsområdet kultur, fritid och föreningsverksamhet har kostnaderna minskat med 12,4 %. Anslaget till föreningar och konsthall drogs ner med 1,4 Mkr 2007 och anställningen som kultursekreterare drogs in vid halvårsskiftet.

Kostnadsökningen inom individ- och familjeomsorg består främst av ökade kostnader för vård av barn och unga.

Kostnaderna för flyktingmottagande har ökat med 57,4%.

Bokslut per verksamhetsområde

I detta avsnitt redovisas kostnader och intäkter per verksamhetsområde. Hänsyn har tagits till interna köp mellan verksamhetsområdena. Dessa transaktioner finns inte med på bilaga 1:1-1:4 där endast de externa kostnaderna finns med. När bokslutet presenteras måste hänsyn tas till interna transaktioner. Det kan t.ex. vara äldreomsorgens enheter som utför hemvård till personer under 65 år. Den externa kostnaden redovisas då som äldreomsorg men avser kostnad för verksamhetsområdet omsorgen om funktionsnedsatta.

Administration	VP 2007	Bok 2007	Avvikelse	
			2007	Bok 2006
Kostnader	39,2	36,8	2,4	40,6
Intäkter	0,7	2,7	2,0	2,5
Netto	38,5	34,1	4,4	38,1

Resultatet för administrationen blev ett överskott om 4,4 Mkr. Hälften är den buffert som avsattes i budgeten och resten består av överskott inom avdelningarna IT, ekonomi och personal. I och med att en tredjedel av verksamheten övergick till utbildningsnämnden vid halvårsskiftet reducerades antalet anställningar och kostnaderna för IT-system och företagshälsovård minskade betydligt.

Individ - och familj	VP 2007	Bok 2007	Avvikelse	
			2007	Bok 2006
Kostnader	139,4	150,7	-11,3	144,1
Intäkter	17,1	21,2	4,1	23,6
Netto	122,3	129,5	-7,2	120,5

Resultatenheten Bromstengården ökade på sitt överskott i resultatfonden från 0,6 till 1,3 Mkr. Resultatet efter resultatöverföringar blev därmed – 7,9 Mkr. Dessutom ska interna projektmedel om 0,5 Mkr ombudgeras till 2008, vilket försämrar årets resultat med ytterligare 0,5 Mkr.

Individ- och familjeomsorgens underskott återfinns främst inom vårdkostnaderna för barn och unga samt inom missbruksvården. Inför budgetåret 2008 ligger kostnaderna för vård av barn och unga 5,7 Mkr för högt och kostnaderna för missbruksvården 1,5 Mkr över budget.

Barn och ungdomsarbetet

De ökade kostnaderna för barn och unga är mycket bekymmersamt. Under året har antalet föräldra- och barnplaceringar ökat. Dygnskostnaderna för dessa är höga och avser ofta skyddat boende för kvinnor som utsatts för våld. Ambitionen är att öka insatserna från familjeresursen och öka antalet försökslägenheter för denna målgrupp. Från länsstyrelsen har 0,6 Mkr erhållits för kvinnofridsarbete i stadsdelen. En halvtids boendekonsulent kommer att arbeta speciellt med att få fram boenden för att förkorta dyra akutplaceringar.

Under 2007 har antalet pågående utredningar på grupperna för barn- och ungdomsutredningar ökat mycket kraftigt, i synnerhet på gruppen för barnutredningar.

Alder	Nya ärenden, ej tidigare aktuella	Nya ärenden, tidigare varit aktuella	Avslutade ärenden	Aktuella ärenden 1 januari 2007	Aktuella ärenden 31 december 2007	Aktuella hela perioden
0-12 år	124	48	77	75	170	36
13-20 år	93	37	68	92	154	55

Av nya utredningar har 72 % inte tidigare varit aktuella. Detta gäller både barn och ungdomar.

Nyckeltal för verksamhetsområdet redovisas på bilaga 2, sid. 4-5.

Missbruksvård

Underskottet om 1,6 Mkr avseende missbruksvården är 24 % av placeringsbudgeten. För att komma till rätta med underskottet planeras 19 nya lägenheter med boendestöd på Elinsborgsbacken 3. Åtgärden beräknas eliminera underskottet genom att kostnaderna för inackorderingshem och härbärgen minskar med motsvarande belopp. De nya boendeplatserna kommer inte att innebära någon större kostnad eftersom boendestödet kan utföras av befintlig personal.

Nyckeltal för vuxna och socialpsykiatri redovisas på bilaga 2, sid. 5-7.

Flyktingmottagande	Avvikelse			
	VP 2007	Bok 2007	2007	Bok 2006
Kostnader	35,6	29,9	5,7	19,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	35,6	29,9	5,7	19,0

I budget 2007 avsatte nämnden 9 Mkr från andra verksamhetsområden. Sammanlagt budgeterades 22,1 Mkr till flyktingmottagande. Antalet flyktingar ökade under året. Den 30 augusti uppgick antalet till 674 vilket var 248 fler än i juni 2006. Utbyggnadsmedel erhöles med 6,4 Mkr. Antalet flyktingar under hösten var lägre än vid mättillfället trots en ökad flyktingström under årets sista tertial. Kommunen erhöles extra medel om 10 000 kronor per nyanländ flykting. Enligt migrationsverkets prognos beräknades staden att ta emot 3000 flyktingar under 2007 och 24 % av dessa beräknades komma till Spånga-Tensta. För detta fick stadsdelen 7,1 Mkr i extra budgettillskott. Eftersom budgettillskottet byggde på en ökad flyktingström beräknades även dessa medel att gå åt i Tertialrapport 2 trots att prognosen pekade mot ett överskott. Utan budgettillskottet om 9 Mkr skulle verksamhetsområdet resultera i ett underskott om 3,3 Mkr och utan de extra 7,1 Mkr ett underskott om 10,4 Mkr.

I budgeten för 2008 har inga medel omfördelats till flyktingmottagandet och av de 10 tkr extra per flykting har pengarna för personer 16-64 år gått till jobbtorgen och stadsdelen har fått för barn och pensionärer. Läget är bekymmersamt inför 2008.

Antalet nyanlända flyktingar som har fortsatt behov av försörjningsstöd vid introduktionsperiodens slut var 63 % vilket var 4 procentenheter högre än föregående år.

Stadsmiljö	VP 2007	Bok 2007	Avvikelse	
			2007	Bok 2006
Kostnader	21,8	22,6	-0,8	27,9
Intäkter	4,6	6,7	2,1	2,8
Netto	17,2	15,9	1,3	25,1

Av stadsmiljöbudgeten kvarstod medel för underhåll av parker och parkvägar efter det att ansvaret för gatorna överfördes till markkontoret, vilket medfört minskade nettokostnaderna jämfört med föregående år. Överskottet beror delvis på den milda vintern och att föreningsstädningen inom området till största delen kunnat finansieras genom intäkter från bostadsbolagen.

Nyckeltal för verksamhetsområdet redovisas på bilaga 2, sid. 8.

Förskola	VP 2007	Bok 2007	Avvikelse	
			2007	Bok 2006
Kostnader	274,2	275,8	-1,6	262,3
Intäkter	17,9	22,2	4,3	22,5
Netto	256,3	253,6	2,7	239,8

Resultatenheterna hade 5,2 Mkr i resultatfonden från 2006. Resultatet mot budget 2007 blev ett överskott om 1,6 Mkr, regelverket medel att 1,2 Mkr av dessa kan föras till 2008 och det sammanlagda överskottet i fonden att föra över blev då 6,4 Mkr. Avvikelsen efter resultatöverföring blev därmed ett överskott om 1,5 mkr. Under året har tre nya förskolor öppnats. Sammanlagt har stimulansbidrag om 2 mkr erhållits för detta. Redovisas på bilaga 1:12.

Jämfört med 2006 har nettokostnaden ökat med 13,8 Mkr. Antalet barn o förskolan uppgick till 2097 vilket är 82 fler barn än föregående år.

Förskolans nyckeltal redovisas på bilaga 2, sid. 1-2.

Skolbarnsomsorg	VP 2007	Bok 2007	Avvikelse	
			2007	Bok 2006
Kostnader	28,9	25,5	3,4	50,5
Intäkter	4,2	4,7	0,5	8,8
Netto	24,7	20,8	3,9	41,7

Antalet barn inom skolbarnsomsorgen blev 1593 vilket är 9 färre än för år 2006. Eftersom kostnaderna endast avser halva årets är de inte jämförbara med 2006.

Nyckeltal redovisas på bilaga 2, sid. 12.

Skola och särskola	VP 2007	Bok 2007	Avvikelse	
			2007	Bok 2006
Kostnader	201,5	214,7	-13,2	414,4
Intäkter	1,6	8,4	6,8	20,2
Netto	199,9	206,3	-6,4	394,2

Resultatenheterna hade från tidigare år 6,2 Mkr i resultatfonden som netto minskade med 3,7 Mkr. Skolorna förde med sig hela sina resultat till utbildningsnämnden inklusive det som fanns i resultatfonderna. Efter resultatenheternas resultatöverföring blev bokslutet + 1,2 Mkr för grundskola, särskola och skolbarnsomsorg.

Nyckeltal redovisas på bilaga 2, sid. 1-2.

Äldreomsorg	VP 2007	Bok 2007	Avvikelse	
			2007	Bok 2006
Kostnader	186,6	191,3	-4,7	175,1
Intäkter	26,8	29,7	2,9	21,2
Netto	159,8	161,6	-1,8	153,9

Äldreomsorgen tillfördes 7 Mkr från andra verksamhetsområden i budget 2007 för att kunna ligga på samma nivå som 2006. Trots detta redovisas ett underskott om 1,8 Mkr. Fristad sjukhem disponerade sitt överskott om 0,2 Mkr från föregående år och för över ett underskott om 0,2 mkr till 2008. Resultatet efter resultatöverföring blev - 1,4 Mkr. I Tensta servicehus står två våningsplan tomställda till en kostnad om drygt 1 Mkr per år. Dessa kommer att användas till annat under 2008.

Kostnaderna för äldreomsorg har ökat under året. Behovet av platser i sjukhem, gruppboende och ålderdomshem har fortsatt öka under året. I budgeten för 2007 avsattes medel för 161 platser för äldre. Kostnaderna uppgick till 84,2 Mkr, vilket är en ökning med 12 % jämfört med föregående år.

Vårdform	VP2007	Bok 2007	Bok 2006	Bok 2005	Bok 2004
Gruppboende	90	98	86	84	84
Ålderdomshem	4	6	4	3	3
Sjukhem	67	69	69	70	74
Summa	161	173	159	157	161

Nyckeltal för äldreomsorgen redovisas i bilaga 2, sid. 2-4.

Omsorg om funktionsnedsatta	VP 2007	Bok 2007	Avvikelse	
			2007	Bok 2006
Kostnader	151,1	159,2	-8,1	146,0
Intäkter	25,6	33,5	7,9	25,5
Netto	125,5	125,7	-0,2	120,5

Kostnaderna för omsorgen om funktionsnedsatta har i stort sett rymts inom budgeterade medel tack vare budgettillskottet om 13 Mkr från andra verksamhetsområden. Resultatenheten Frida redovisade ett överskott om 0,6 Mkr att föra över till nästa år. Budgetavvikelsen netto efter resultatöverföring uppgår därmed till - 0,8 Mkr.

Det stora intäktsöverskottet består främst av intäkter från försäkringskassan för Lass. Ärendena har blivit fler och några beslut har fattats retroaktivt.

Nyckeltal för omsorgen om funktionsnedsatta redovisas på bilaga 2, sid. 3.

Fritid och kultur	VP 2007	Bok 2007	Avvikelse	
			2007	Bok 2006
Kostnader	19,5	18,7	0,8	21,4
Intäkter	0,0	0,2	0,2	0,4
Netto	19,5	18,5	1,0	21,0

Kostnaderna understeg budgeterade medel med 1 Mkr, överskottet återfinns främst inom fritidsverksamheten. Jämfört med 2006 har kostnaderna minskat med 2,5 Mkr. Hälften utgörs av minskat anslag till kultur och föreningar och hälften av fritidsverksamhet.

Nyckeltal för verksamhetsområdet redovisas på bilaga 2, sid. 2

Arbetsmarknads- åtgärder	VP 2007	Bok 2007	Avvikelse	
			2007	Bok 2006
Kostnader	34,5	36,5	-2,0	38,2
Intäkter	17,6	18,9	1,3	27,3
Netto	16,9	17,6	-0,7	10,9

Underskottet återfinns utanför det ordinarie anslaget för arbetsmarknadsåtgärder. Det utgörs av den lilla nettokostnad som uppstår för anställda med anställningsstöd som finns ute i verksamheterna och finansieras ur t.ex. ordinarie förskolebudget. Här redovisas för 2007 även kostnaderna för Lunda Nova (2,5 mkr) och Livstycket (5,8 Mkr) som under 2006 finansierades genom intäkter från kompetensfonden. Den stora bruttomslutningen för arbetsmarknadsåtgärderna beror på kostnader och intäkter för plusjobbare som uppgick till 16,4 Mkr.

Ekonomiskt bistånd	VP 2007	Bok 2007	Avvikelse	
			2007	Bok 2006
Kostnader	115,5	122,8	-7,3	133,8
Intäkter	1,7	1,8	0,1	1,6
Netto	113,8	121,0	-7,2	132,2

Nettokostnaderna för försörjningsstöd översteg budgeterade medel med 8,8 Mkr. Det genomsnittliga antalet bidragstagare den senaste 12-månadersperioden uppgick till 1513, vilket är 51,7% av det genomsnittliga antalet under 1999. Spånga-Tensta är därmed närmare halveringsmålet än staden som helhet, som uppnår 55,2%. Kostnaderna för handläggning redovisar ett överskott om 1,6 mkr.

Nyckeltal för ekonomiskt bistånd redovisas på bilaga 2, sid. 8.

Övrigt

Ska-krav i budget 2007 för stadsdelsnämnden

Redovisning med måluppfyllelse och kommentarer redovisas i bilaga 4.

Uppföljning av målen i kommunfullmäktiges budget 2007

Redovisning av måluppfyllelse för verksamhetsområden redovisas i bilaga 5.

Projektmedel

Under året har stadsdelen erhållit externa projektmedel för olika verksamheter. Dessa redovisas på bilaga 1:16.

Medel för förberedelse av ny vårdform inom socialpsykiatri fördelades till stadsdelarna som budgetjustering i tertialrapport 2. Spånga-Tensta fick 0,7 Mkr. Av dessa medel kvarstår 0,5 Mkr att ombudgetera till 2008. Redovisas i bilaga 1:17.

Förändrat lokalinnehav

Under året har lokaler avvecklats, omstrukturerats och nyanskaffats. Nämnden ansökte i tertialrapport 1 om 1,3 Mkr varav 1,1 Mkr för tomgångshyror vid Tensta servicehus och 0,2 Mkr för avveckling av två fritidshemlokaler. Ansökan avslogs. Lokalförändringar under 2007 redovisas på bilaga 1:14.

Nya förskoleavdelningar

På bilaga 1:12 redovisas nyanskaffade förskolelokaler. Sammanlagt har 2 Mkr erhållits i stimulansbidrag under 2007.

Balansräkning

Balansräkningen utgör en uppställning av stadsdelens tillgångar och skulder per den 31 december 2007 och är en del i stadens koncernredovisning.

Beloppsgränsen 50 Tkr har tillämpats när det gäller skuldbokföring av kostnader. Denna gräns gäller inte det som avser vård, där det sammanlagt blir stora belopp. För att fånga upp så mycket som möjligt har skuldbokföring skett fram till två dagar före färdigställande av balansräkningen. Det mesta av betydande belopp beräknas vara med, och resultatet för år 2007 bedöms vara så rättvisande som möjligt.

Kundfordringarna uppgår sammanlagt till 16,8 Mkr, vilket är 6,5 mer än 2006. Ökningen utgörs främst av kundfordringar till stadens förvaltningar. Av årets kundfordringar har 3,2 Mkr bokförts som osäkra enligt stadens regler för redovisning av osäkra fordringar, d.v.s. när inkassokrav utgår (21 dagar efter förfalldatum) vilket är 0,5 Mkr mer än i bokslut 2006. Inga nedskrivningar har gjorts under året vilket medfört att de osäkra fordringarna ökat. Nedskrivning kommer att göras under våren. Av kundfordringarna hade 12,8 Mkr ännu ej förfallit till betalning vid årsskiftet.

Posten förutbetalda kostnader uppgår till 17,3 Mkr vilket är en minskning med 13,3 Mkr jämfört med 2006. Posten avser främst hyror för kvartal 1 2008. Minskningen jämfört med 2006 beror på att skolornas lokaler inte längre tillhör stadsdelen.

Upplupna intäkter uppgår till 5,5 Mkr vilket är en minskning från 36,8 Mkr 2006. I bokslut 2006 fanns upplupna intäkter avseende stadsdelsförnyelsen om drygt 29 Mkr förklarar den stora skillnaden mellan åren.

Leverantörsskulderna uppgår till 42,7 Mkr och avser utgifter som redovisats 2007 men förfallit till betalning 2008. Av leverantörsskulderna är 16,5 Mkr interna.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter uppgår till 23,1 Mkr vilket är 1,3 Mkr mer än 2006. Upplupna löner och sociala avgifter är 9,4 Mkr vilket är 3 Mkr högre än föregående år. Det rör sig om timlöner december som beräknas utbetalas januari 2008. Beräkningen grundar sig på bokförda värden utbetalda timlöner januari, vilket tyder på att förra årets uppbokning var för låg. Posten förutbetalda hyresintäkter är 6,3 Mkr, vilket är nästan dubbelt så mycket som föregående år. Antalet lägenheter som förvaltningen hyr ut i andra hand har ökat betydligt. Successivt övertar förvaltningen förstahandskontraktet för alla lägenheter i servicehus och gruppboenden för att sedan hyra ut i andra hand.

Av balansräkningen kan avläsas att resultatfonden från 2006 innehöll ett överskott om drygt 12 Mkr. Under 2007 har nettoöverskottet minskat till 8,1 Mkr som balanseras över till 2008.

Internkontroll

Internkontroll har gjorts utifrån internkontrollplanen . Se bilaga 6.

Förvaltningen har gått igenom samtliga aktuella behörigheter till IT-systemen. Förvaltningen har även lagt en länk till behörighetsregistret där samtliga arbetsledare kan kontrollera tilldelade behörigheter vid respektive enhet. Behörigheterna i ekonomisystemet Agresso har särskilt granskats. Flera behörigheter att attestera fakturor på webben för skolornas personal ska avslutas efter bokslutet. Rutinerna för avslut av Agressobehörigheter har setts över. Nya bevakningslistor har börjat användas. En behörighet i Agresso bygger på namn och inte personnummer som i andra IT-system. Det är därför lätt hänt att behörigheter ligger kvar längre än nödvändig. Detta skall granskas.

Vid samtliga ILS-besök ute hos enheterna har uppföljning gjorts avseende rehabilitering av personal och åtgärder för att minska sjukfrånvaron. Vidare har lönerapporteringar följts upp.

Inom barn och ungdom har rutiner när det gäller facksalar i skolorna, lekredskap på förskole- och skolgårdar samt vid utflykter gått genom och förtydligats.

I enlighet med internkontrollplanen har granskning skett av privata medel vid sjukhem och gruppboenden. De momsavdrag som skall ske görs enligt gällande regler för hyresbetalningar. Internkontrollen visar att dröjsmålsräntor för år 2007 ligger på samma nivå som under 2006.

Genom stickprov har kontroll skett att de avgifter som tas ut inom sjukhem, gruppboende och förskola överensstämmer med Kommunfullmäktiges beslut.

Stickprovskontroll har genomförts att stadens fastlagda taxa för upplåtelse av mark följs.

Kontroll av rutiner och att riktlinjer följs för utbetalning av socialbidrag och handläggning har skett genom stickprov av ett 20-tal individakter. Fem akter rörande barn och ungdom har granskats. Likaså har kontroll skett av handläggningen av biståndsbeslut inom äldre- och handikappomsorgen. Överlag har gällande riktlinjer och rutiner följts. I några ärenden har gällande utredningstid om fyra månader inte kunnat hållas.

Följsamheten av ramavtal vid inköp har granskats. Samtliga inköp överstigande 25 000 kr under en period har granskats. I stort sett är följsamheten god. Granskning av hanteringen av körjournaler för stadsdelens leasingbilar skett. Samtliga körjournaler har begärts in. Journaler förs för alla bilar. I några fall har det varit svårt att utföra granskningen mot gällande rutin. Det finns anledning att se över rutinen, förenkla och anpassa den till den elektroniska fakturahanteringen. Detta kommer att följas upp under 2008.

Bilageförteckning

Uppföljning av budget	Bilaga 1:1-1:4
Uppföljning av resultatenheter	Bilaga 1:6
Specifikation av begärda ombudgeteringar	Bilaga 1:7
Ekonomiskt bistånd	Bilaga 1:8b
Stimulansbidrag socialpsykiatri och hemlösa	Bilaga 1:9
Stimulansbidrag äldreboenden	Bilaga 1:10
Stimulansbidrag funktionshindrade	Bilaga 1:11
Stimulansbidrag förskolelokaler	Bilaga 1:12
Lokalkostnadernas andel av totalkostnad grundskola	Bilaga 1:13
Redovisning av förändring av lokalinhav	Bilaga 1:14
Projekt med extern finansiering	Bilaga 1:16
Projekt med intern finansiering	Bilaga 1:17
Barnomsorgsgarantin	Bilaga 1:19
Medarbetarna, kostnader övertaliga	Bilaga 1:20
Medarbetarna, sjukfrånvaro	Bilaga 1:21
Redovisning av domar	Bilaga 1:22
Investeringsredovisning	Bilaga 1:25
Specifikation av budgetjusteringar	Bilaga 1:27
Nyckeltal	Bilaga 2
Budgetavräkning, resultaträkning och balansräkning	Bilaga 3
Redovisning SKA-krav stadsdelsnämnderna	Bilaga 4
Uppföljning mål i kommunfullmäktiges budget	Bilaga 5
Uppföljning av internkontrollplanen	Bilaga 6
Budgetutfall per verksamhetsområde	Bilaga 7